Om Fjærkræavl

ſamt

Bedehold paa farmen.

Af H. Galtung,
Norſt-amerikaſt Durløge.

S F
487

G 18

Chicago.

ſtandinaven's Boghandel.
1887.

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. SF487 Copyright No.

Shelf G18

UNITED STATES OF AMERICA.

Om Fjærkræavl

saamt

Bedehold paa farmen.

14
9351
Af

✓
G. Galtung,
Nordt-amerikansk Dyrlæge.

Chicago.
Scandinaven's Boghandel.
1887.

SF437
G18

Entered according to Act of Congress, in the year 1886, by
JOHN ANDERSON & Co.

In the Office of the Librarian of Congress, at Washington, D. C.

12-32400

Standinavens
Bog- og Accidentstrykkeri.

Indbunden i
Standinavens Bogtrykkeri.

---

forord.

I nærværende Skrift gives en sammentrængt Fremstilling af Fjærkræavl, Fjærkræets Sygdomme samt et mindre Udsnit "Om Geden," som herved forelægges den ærede Farmerstand.

Enhver ved, at Fjærkræavl og fornemmelig da Hønsæavl spiller en vigtig Rolle paa omtrent hver Farm, og da Nyttens og Fordelen deraf er forlængst erkjendt, bør altid Opmærksomheden rettes hen mod at bringe den til den størst mulige Fuldkommenhed ved Ugtpaagivenhed og Omsorg. Denne Drift er som oftest mest lagt i Kvindernes Hænder, og til dem særlig rettes Opfordring til at søge det størst mulige Udbytte af denne Gren af Farmvirkksomheden.

Haabende, at der i dette Skrift vil findes et og andet Vink, der sammen med deres egne Erfaringer stevner mod et stedsse fuldkommere Maal,

tegner ærbødigst

Forfatteren.

Fjærfræavl i Almindelighed.

Her i dette Land er Fjærfræavlen allerede forlængst bleven betragtet som en ikke ubetydelig Del af Husdyravlen, og ihvorvel den i mange Dele adskiller sig fra hin, er dog Grundbetingelserne i mange Henseender de samme. Mange er de, som i mere eller mindre Grad har ofret denne Sag sin Opmærksomhed, og der findes vel saa Farme, hvor ikke et større eller mindre Antal Fjærfræ underholdes. For Farmeren maa denne Slags Avl anses af ikke liden Vigtighed, da Farmene her i særlig Grad egner sig dertil i flere Henseender, hvoriblandt den vigtigste, at der altid vil findes fuldt op af Føde for dem af det forskjelligste Slags — noget, der er af største Vigtighed; thi Forandring i Føden er noget, som disse Fuglearter ifølge sin ejendommelige Natur fordrer. Der gives nok mange, som tror, at dette ikke er Tilfældet, men man vil snart komme paa det Reene dermed, naar man erindrer sig alle de Stofse, der udfordres til Eggets Dannelselse, samt den Mangfoldighed af Ting, som disse Fugle føler Trang og Lyst til at nyde. Man maa derfor ikke vente at erholde fuldt Udbytte af Fjærfræavlen, uden at man sørger for ikke alene rigelig Mæring, men ogsaa i passende Variationer. Hønsene er mærkelige Stab-

ninger derved, at de trænger Føde i naturlig Form saavel fra Planteriget, Dyreriget som Mineralriget. Saa smaa og ubetydelige som de er, stiller de dog store Fordringer til Føde og Pleie i tam Tilstand, og det beror just paa enhver's Sands, praktiske Erfaring og Kjendskab til de forhaandenværende Betingelser, om Hønseavlens skal kunne blive fuldt lønnende eller ei; thi alle vore Husdyr lever i en tvungen og unaturlig Tilstand, og kun en nøiagtig Granskning af dette eller hint Dyrs naturlige Instinkter og Tilbøieligheder kan lede til ret Forstaaelse af deres særegne Krav.

Fjærkræavlens har i Almindelighed været betragtet som lønnende, idet Uæg ikke alene afgiver en sund og nærende Føde for Farmeren med Familie, men ogsaa er et godt Byttemiddel for andre Fornødenheder, som tiltrænges, da de jo erholdes med et forholdsvis ringere Bryderi end mange andre af Farmens Produkter. Derfor er det saa let forklarligt, at saamange lægger sig efter denne Avl, om end med afvejlende Held. Man hører ofte Farmere fremføre Beklagelser over, at i et Aar er Hønseavlens særdeles lønnende, medens i et andet det ene Uheld afløser det andet, uden at Aarsagerne kan paavises. Snart er det Uheld under eller efter Rugningen, snart borttrives en større Del af Eygdomme, eller andre tilfældige Uheld rammer dem. Sandt nok, det er ikke nogen let Sag at paavise og forebygge mange af disse periodiske Uheld, men paa saa Und-

tagelser nær er man dog selv Skylden i dem, idet man venter sig megen Gevinst af liden Oposrelse. Paa den anden Side maa det dog indrømmes, at der til visse Tider indtræder Uheld, som Farmeren ikke kan beskyldes for, og som maa henregnes til de Uundgaaeligheder, som alt forfrænkelt er underlagt.

Hos mange Farmere er der blevet en Tilbøielighed til at holde alt for meget Fjærkræ og af det mest forskjellige Slags. Dette kan være bra nok saalænge man føler sig bevidst at kunne holde Rede paa og ofre dem den fornødne Opmærksomhed; men lader man sig af ingen anden Grund end Havesyge forlede hertil, vil man nok inden kort Tid udfinde, at man har gjort feil Beregning. Man bør ikke holde flere, end man kan have grei Oversigt over, og vil man endelig holde saa mange som muligt, bør man ialfald indskrænke sig til en Sort. Man maa nemlig erindre, at efter Sommeren kommer en Vinter, og da er det, at man mest maa have sin Opmærksomhed henvendt paa Sagen. Om Sommeren indskrænker Opmærksomheden sig helst til de Fugle, som udruger Unger, og dette er ogsaa noget, der fordrer Paapassjelighed, om det skal blive til fuld Fordel.

Bed en velordnet Hønseavl maa man indrette sig saaledes, at man har et godt Opholdssted for dem om Vinteren. Dette er af største Vigtighed, baade for at de ikke skal afmagres formeget til Vaaren kom-

mer, eller at de ikke skal angribes af Koldfeber og død, ligesom ogsaa for at kunne indrette sig saaledes, at man ogsaa under Vintertiden kan faa dem til at lægge Æg — noget, som ved passende og rigelig Føde nok lader sig gjøre.

Ligeledes maa Hønsene om Sommeren gives rigelig Afgang til skyggefulde Steder. Dette er af uhyre stor Vigtighed, thi de er skyggesøgende Væsenener, som i sin frie Naturtilstand forstaaer at indrette sig udmærket i saa Henseende, og ved at tage dette i Betragtning, vil man snart lære at forstaa de mange Eiendommeligheder ved dem og lære at indrette sig derefter.

Erfaring er her som overalt den bedste Lærermester; thi hvert kommende Aar bringer altid i denne som i enhver anden Bedrift Forandringer og Afvigelser, som fordrer Agtpaagivenhed. Sagen er at samle de bedste Erfaringer og benytte disse som Grundlag for Driftens Udvikling i Forbindelse med egne Erfaringer. Først naar man er kommen til ret Forstaaelse af, hvad som bør iagttages og som Regel gennemføres, er man paa Veien til Maalet.

Hvilket Slags Høns bør holdes?

Det har været vanskeligt at komme til Enighed om, hvilke Hønsearter er tjenligst at underholde, idet enkelte har foretrukket denne, andre hin Sort. De forskellige lokale Forholde er naturlig-

vis for en om end liden Del betingende for Spørgsmaalets Løsning. Der gives en Mængde Arter af Høns, der i betydelig Grad afvige fra hverandre saavel i Legemsbygning som i almindelige Egenskaber og Udlæg. Der gives Racer, som er haardsørere end andre, har en større æggivende Egne eller andre Egenskaber, man maatte foretrække. Naar man specielt, som her er Tilfældet, holder sig til Nordveststaterne, vilde jeg ubetinget foretrække de gammel-engelske Høns, der er af middels Størrelse, oftest sortspættede med hvid Grundfarve, og hvis væsentligste Kjendemerke er fjærklædte Fødder. Disse Høns er ubetinget de haardsørste og længstlevende Høns, er ganske gode æggivende, og tro Rugere. Ingen anden Race kan maale sig med denne med Hensyn til at forsvare sine Unger mod Fiender. De kan bedre modstaa Vinterfuldens Indflydelse, noget, der har meget at betyde for Nordveststaterne, da det jo tidt har hændt, at en Farmer, der har underholdt finere Racer, ikke har haft en eneste Høne igjen, naar Vaaren har kommet. Jeg vil ikke benægte, at der er Racer, som overgaar den foran nævnte med Hensyn til æggivende Egne, men naar man tænker sig, at de sjævnævnte er haardsørere, mindre udsatte for Sygdomme, giver kraftigere Kyllinger og kan ved visse Sorter Føde bringes til at lægge Æg om Vinteren, saa er dette nok til ubetinget at foretrække dem.

Paa enkelte Steder vil man have gjort den Er-

faring, at de mindre Hønsesorter skal være fordelagtige for Eglægningens Bedkommende, men da man jo ogsaa gjør Beregning paa Salg af Kyllinger, vil disse smaa Hønsesorter vise sig at maatte stilles i Skyggen, da jo, som bekjendt, Kyllinger sælges efter Bægt. Sagen er som nævnt at holde Høns af Middelstørrelse, naturlig kraftige, med god æggivende Evne og at frembringe kraftige Kyllinger og med Evne til Eglægning om Vinteren. Man bør aldrig holde formange Sorter, men anvende al Omforg paa de, man har.

De Høns, man anvender til Opdræt af Kyllinger, maa være i den kraftigste Alder, nemlig ikke for unge og ikke for gamle. Særlig maa saadanne vælges, som i mest mulig Grad synes at kunne fri sine Kyllinger for alle de Fiender, som efterstræber deres Liv, og som viser Energi nok til at opsoge Føde for dem, samt søge Beskyttelse under indtrædende Uveir. Der er nemlig stor Forskjel blandt de forskellige Kyllingehøns, hvad disse Egenskaber angaar.

Hønsenes Føde.

Som nævnt, tager Hønsene sin Føde fra alle tre Naturriger; men ifølge deres Natur, maa den væsentligste dog hentes fra Planteriget. De foretrækker fornemmelig Kulturplanterne, idet de med Begjærlighed æder disse saavel i Form af Græs som udrørt i Deig. I Sommertiden, da de mere er henviste

til sig selv, søger de sin Føde overalt rundt Hønsene, og tager tilstakke med de mest forskjelligartede Slags, saasom Mais, Havre, Byg, Rug, Orme, Fluer og Sand. Det sidstnævnte Stof er nødvendigt til Eggescallets Dannelse, da dette bestaar af mineralste Bestanddele, medens Eggelhviden mest dannes af Planteføde, og den rigeste og største Blomme af dyrist Føde. — Man burde altid fæste Eggescallene ud blandt Hønsene igjen, da disse fortærer dem med Graadighed. Man vil sommetider have erfaret, at der lægges Eg med et tyndt, blødt og gjennemfigtigt Skal, og Marsagen hertil er, at Hønsene ikke har Udgang til de Stoffe, som danner Eggescallet. Dette maa bødes paa derved, at man blander Kridt i Føden, eller giver dem knuste Eggescal, eller strør fin Sand paa de Steder, hvor Hønsene almindelig opholde sig. Da vil man aldrig blive udsat for dette Tilfælde, der gjør Eggene ganske usælgelige.

Om Vinteren, da Hønsene for det meste maa holdes i Hus, begynder egentlig Tilshynet med dem, idet de da maa rækkes Føden fra Menneffets Haand ligesom de andre Husdyr. Det gjælder da først og fremst at have et godt Rum til dem, saa at de kan udholde Vinteren godt og ikke tabe i Huld, samt ogsaa da søge at erholde det mest mulige Udbytte af dem. Enkelte foretrække et noget mørkt Rum, medens andre igjen synes bedre om et lyst; og det sidste bør ubetinget foretrækkes, thi om end enkelte

har havt Erfaring for, at mørkere Rum er bedre for Bærpehøns om Vinteren, saa holder saadanne Erfaringer ikke Stik i Længden. Huset maa være rummeligt og forsynet med Ventilation. Rugekasserne for Bærpehøns i Huset maa være rummelige og kan stilles over hverandre i skraa Retning, saa at den ene Kasse ikke staar ret over den anden. Ligeledes maa Rummet være godt forsynet med Tverlægter som Siddepladse.

Ikke alene om Sommeren, men ogsaa om Vinteren er det ogsaa af højeste Bigtighed, at Hønsene har Udgang til godt og rent Drikkevand; thi de fleste af disses Sygdomme skriver sig fra daarligt Drikkevand, idet dette enten er urent, for koldt eller for varmt, og naar da andre uheldige Omstændigheder træder til, forværres selvfølgelig Tingene i endnu højere Grad. Om Sommeren i Varmen bør de ikke gives Vand, som netop tages fra Brønden, heller ikke saadant, som har staaet for lang Tid i Solvarmen. Vand, som har staaet i et Aar et Par Timer, er det heldigste for dem.

Om Vinteren gives de Vand, som har staaet i Kjøkkenet et Par Timers Tid, efterat det har været oppumpet. Det slaaes da i flere i Hønseshuset anbragte tætte Bordrender, der afgiver god Plads at drikke for saa mange Høns som muligt paa en Gang. Disse Vandrender maa altid besørges renholdte.

Om Vinteren bør Hønsenes almindelige Føde være en Blanding af Havre og Majs. Bedst var

det, om disse to Sorter var malede sammen og blev givet Hønsene fugtet med Vand. Paa Farme, hvor der saaes Grønkaal, der, som bekjendt, staar grøn og frisk hele Vinteren, burde man give Hønsene lidt af denne af og til. Det vilde bekomme dem særdeles vel, men den maa ikke i dette Tiemed anvendes i frossen Tilstand uden i Forveien at være tinet op.

Men ønsker man, at en vis Del Høns skulle værpe om Vinteren, er denne ellers almindelige Føde ikke tilstrækkelig til regelmæssig Uglægning, idet man i dette Tilfælde maa understøtte Fodringen med dyriske Stoffe. Hertil egner kogt Kjød sig i fortrinlig Grad. Det er ikke saa at forstaa, at man hertil trænger udvalgt godt Kjød, da dette maaske for manges Vedkommende vilde falde for dyrt; men billigt Affald fra Slagterboder eller af døde Heste vil være tilstrækkeligt. Istedetfor at transportere en død Hest til nærmeste Bæk, burde man koge det bedste af Kjødet og bruge det til Hønsene, da det paa den Maade vilde blive langt bedre benyttet end som Føde for Kvog og Fugle, især naar man erindrer sig, at det just er i Vintertiden, Eggene betales bedst. Og ikke alene det, men Hønsene vilde tage Guld og undgaa at krepere, naar Baaren kom, som saa mange sultefødrede Høns gjør paa denne Aarstid.

Har man Anledning til at erholde Benmel og samtidig give dem lidt af dette i malet Føde, vilde det være desto bedre; men Benmelet burde først

figtes igjennem et Sold for at befri det fra mulige Bensplinter. Ved en saadan Fodring vil man saavel til eget Brug som til Salg erholde Ug om Vinteren — et Gode, som ikke tilfulde kan paaastjønnes.

Af Kjød vil omtrent en Unze et Par Gange daglig være nok for hvert Høns, og af Benmel omtrent en Theste i samme Tidrum.

Om Haner.

Hvis man fornemmelig lægger sig efter at avle Kyllinger, er det af Bigtighed at erholde gode Haner. — En Hane kan bedække en hel Mængde Høns, og det er ogsaa bedst ikke at have formange af dem; thi dette giver Anledning til idelige Kampe og Forstyrrelser. En god Hane maa være af Middelsstørrelse, med kraftigt udviklet Bryst og stærk Benbygning. Den maa stedse holde sig til Hønsene og ikke stikke sig bort, da det er Tilfældet med dette Handyr som det er med andre Dyrearter, at der gives stor Forskjel paa dem, saa at det ene Individ ikke fuldt ligner det andet. Den maa ogsaa i det Hele taget vise Omsorg for Hønsene, kalde dem til og fra Siddepladsene paa bestemte Tider, og i det Hele taget vise Lyst til at værne om dem. Haner med denne eller hin Feil i Benene, f. Ex. Halthed eller anden Beskadigelse, maa ikke benyttes. Haner, der begynde at blive gamle og dovne, maa strax vige Pladsen for yngre.

Om Rugning.

Som bekjendt ruger en Høne almindelig 21 Dage, under hvilke den uafbrudt har at opholde sig i Redet. Det er nemlig gjennem Barmeudvikling at Livsspiren og Livsorganerne udvikles hos den vordende Kylling, og en Forrykkelse i denne har de samme skadelige Følger og Resultater, som Kastning af Fosteret hos de Firsøddede, idet Fosteret ikke bringes frem til Modning. Man bør ikke lægge flere end 12 Æg under hver Rugehøne, ellers vil ikke Barmen blive ligt fordelt paa dem. Det er altid bedst, om Hønen faar ruge sine egne Æg, men man er dog sommetider nødt til at komplettere dem med andre, forsaavidt det skulde vise sig, at nogle ikke have været befrugtede, i hvilket Tilfælde de vil gaa i Forraadnelse. Efter uafbrudt Rugning i 21 Dage aabner Hønen instinktmæssig Æggestallet og Kyllingen kommer frem. Man bør have Opsyn med den det Øjeblik Kyllingen forlader Ægget, thi er Rugepladsen et Stykke fra Gulvet, kan Kyllingen let falde ned og enten komme fra Moderen eller slaa sig ihjel, ligesom ogsaa en eller anden Rotte kunde passe sit Snit og nappe den. Malet, letfordøjelig Føde maa snarest muligt bringes tilveie, thi Føde trænger de Smaa saa hurtig som muligt, men man maa vogte sig for, naar man sætter Band for dem ikke at lade dette blive i Bøtter eller lignende, da de let kan hoppe i dem og drukne. Bandet bør sættes for dem i flade Tallerkener, saa undgaar man denne Fare.

Med Hensyn til Tiden for Rugning, da er det en Selvfølge, at denne bør ske om Vaaren, saa at Kyllingerne, naar Høsttiden kommer, kan være saa store og kraftige som muligt. Har man rigtig gode og varme Hønsehuse, er der intet iveien for at lade Rugningen foregaa tidlig, men alligevel maa man huske paa, at jo tidligere det sker, desto mere forsigtig maa man være ligeoverfor Kyllingerne, om et heldigt Resultat skal kunne opnaaes; thi en tidlig Udrugning, hvor fordelagtig den end er, kan ofte mislykkes udelukkende af den Grund, at man ikke er opmærksom og omsorgsfuld nok i Begyndelsen. Men for dem, som spekulere i Salg af Kyllinger, er den tidlige Udrugning uden Tvivl den fordelagtigste, selv om den er forbundet med en Del mere Bryderi og Omtanke, og Erfaring vil ellers vise Enhver Veien saavel under Forsøget hermed som i mange andre Forhold.

Kyllingernes Opdræt.

Hvis man ikke har et rigtig godt Hønsehus, men er nødsaget til at lade Kyllingehønerne vandre ude med sine Smaa, bør man stadig have Opmærksomheden henvendt paa dem; thi Døden lurar da paa mange Slags Maader rundt dem snart i en snart i en anden Skikkelse. Da det altid gjælder om hurtigst muligt at bringe Kyllingerne i Fremvæxt, maa man, hvis man ser, at Moderen ikke finder tilstrækkelig Føde for dem, erstatte det manglende ved ofte at

faste ud til dem letfordøjelige Stofse, helst malede Sager. Synes enkelte Kyllinger at staa tilbage for de andre, bør man have Opmærksomheden særskilt henvendt paa dem, og søge at lade dem holde Trop med de andre.

Naar saa Tiden kommer, at Hønen instinktmæssig forlader dem, saa at de selv maa søge sin Næring, bør man se efter, at de finder tilstrækkelig Føde; thi Kyllinger, bestemte for Salg om Høsten, maa aldeles ikke sultefodres, skjøndt paa en Farm er der jo i Almindelighed tilstrækkeligt at finde, men under visse Omstændigheder kan det ogsaa være knapt nok for Kyllingerne, idet de idelig jages af de Borne. Dette maa hødes paa ved at tilkøbe dem det manglende, medens de større holdes borte. Naar Høsten kommer, vil dette Bryderi altid betale sig.

Kyllingehønerne er, naar de har forladt Kyllingerne, ganske udmagrede, hvorfor der ogsaa for disses Bedkommende da maa ydes rigelig Næring for saa hurtig som muligt at bringe dem i værpedugtig Stand igjen. Det hænder ofte, at de da har været udsultede i den Grad, at de har døet, udelukkende af Mangel paa tilstrækkelig Næring. Lidt Olfage-mel sammen med de almindelige Fødemidler for Høns vil bekomme dem vel. Det vil give dem større Fædme og forøge Bægten, men der maa i Begyndelsen kun gives ganske lidt. Kyllingerne maa ogsaa ydes al mulig Beskyttelse mod koldt og raat Vejr,

da intet er mere skadeligt for dem end dette, idet de enten da kan angribes af dødelige Sygdomme eller tabe i Fedme. Forsigtighed og Omsorg i den Rættning vil vise sig at være paa rette Sted, ligegyldig enten man har flere eller færre af dem.

Kalkuner (Turkeys).

Disse vakre Fugle findes mange Steder endnu i vild Tilstand og bleve først længe efter Hønsene bragte ind under Menneskets Herredømme som tamme Fugle. For Farmeren i Almindelighed er det neppe tilraadeligt at udvide Kalkunavlens i den Udstrækning som Hønsavlens, da de baade er kostbarere og vanskeligere at underholde og er flere andre Uregelmæssigheder underkastede. De underholdes mindre for Uglægningens Skyld, men da saavel Borne som Kyllinger opnaar en god Kjødvægt og som saadanne er en søgt Vare, kan det vistnok, især paa Storfarme, lønne sig at underholde dem. Paa almindelige Smaafarme vil nok Hønsene endnu i lange Tider indtage Forrangen.

Hvis man spekulerer i Salg af Kyllinger om Høsten, er det godt at lægge Kalkunhønen paa Ugl saa tidlig man kan, men da de almindelig i Nordvesten begynder at lægge Ugl tidligere end Hønsene, vil det ikke kunne ske saa tidlig som for Hønsenes Bedkommende. Naar Hønen har ruget-ud sine Kyllinger, maa man holde et vaagent Øje med den; thi den er slem at rømme bort med dem, hvorved de ofte

enten bliver stjaalne eller dræbte. Og saa Kalkun-
 hyllingerne maa behandles godt, hvis man skal kunne
 gjøre sig Haab om et godt Udbytte, baade saalænge
 de følger Moderen og senere. Hvis der indtræffer
 koldt og regnfuldt Vejr om Høsten, er de ofte ud-
 satte for at blive sng og dø, hvorfor man bør søge
 at holde dem inde, saalænge Uvejret varer. Kalku-
 ner er i Besiddelse af en større Streifenatur end
 Hønsene, og derfor er de værre at kontrollere i det
 Hele taget. Paa Steder, hvor Brærieulve streifer
 rundt, maa man sørge for at anbringe dem saaledes
 om Nætterne, at Ulvene ikke kan faa fat i dem, da
 de er meget glubste efter Kalkuner.

Kalkunhønerne ruge i Almindelighed noget
 længere end Hønsene. Under Rugningen maa de
 have fuldstændig Ro; thi de er ofte lette at skræmme,
 og kan da være forlænge borte fra Redet. Man bør
 aldrig bruge gamle Kalkunhaner, da de altid inden
 nogle Aars Forløb blir dørste og fløve. Som
 Rugehøner bør vælges de kraftigste og mest veludvik-
 lede, man har.

Fjærkræets Sygdomme.

Hønsecholera.

Denne ejendommelige Sygdom er ikke ret gammel; rimeligvis kan den have existeret for længere Tid tilbage, men ikke optraadt saa ødelæggende som nu for Tiden og er derfor bleven givet mindre Agt paa. Dens Virkninger er ødelæggende og afstedkommer hvert Aar Tab for Farmeren. Der har været anvendt uhyre meget "Patentmedicin" mod den, men uden synderligt Held. Det er en hurtigt forløbende Sygdom, der egentlig har sit Sæde i Tarmkanalen, idet denne befindes i Betændelsestilstand og Fordøjelsen er uden Virksomhed. Den synes at være ganske smertefri i Begyndelsen, senere indtræder alle Tegn paa en kort, men haard Lidelse. Fjærene stikker ud fra Legemet, og Fuglen dør.

Årsagerne til denne Sygdom kan være flere. En Ting er sikker, og det er, at den over al Maade hyppige Slægtskabsparring, som oftest finder Sted inden Hønseavlens Omraade, virker afflappende paa samme, saa at den fornødne Modstandskraft mod andre uheldige Indflydelser ikke længere er tilstede. Derfor burde man altid fornye Blodet ved Forstæfelsen af Hæner fra andre Steder. Dernæst er der ingen Tvivl om, at der er en eller flere Sider ved

Behandlingen, som ikke er, som de burde være. Ofte endog om Sommeren kan der indtræde en pludselig Uvejrstid, og er Hønsene da direkte udsatte for Sammes Paavirkninger, kan en pludselig Forkjølelse opstaa hos en eller flere af dem, hvilket kan fremkalde Sygdommen, og siden forplante den ved Smitte. Stærk Ammoniakgas fra Hestestalde, hvor de sidder om Nætterne, betinger ogsaa dens Trivsel; ligeledes Mangel paa god og sund Føde, idet de er nødsagede til at æde Ting, som de under heldige Omstændigheder vilde brage. Til sidst kan ogsaa daartigt eller for koldt eller for varmt Drikkevand forarsage Ondet, eller i heldigste Fald begunstige dets Trivsel.

Behandling.

De her nævnte mulige Aarsager maa saavidt mulig undgaaes, specielt den, som man anser som den egentlige. De angrebne Høns bør affondres fra de øvrige og holdes inde; thi først da kan der være Mening i at forsøge en Kur med de allerede angrebne. De maa faa ren, sund og letfordøjelig Føde samt rent Vand.

Sammen med Føden kan man blande følgende Sammensætning:

Root of calamus.....	4	Ounces
Magnesia	1	Ounce
Marshmallow	4	Ounces
Elderflowers	2	Ounces
Pepper	1	Ounce
Peppermintleaves	2	Ounces
mix.		

En strøgen Theste for hver Høne om Dagen vil være tilstrækkelig. Pulveret maa blandes særdeles godt, saa at det bliver ligelig fordelt i Føden, og det Hele maa derpaa fugtes med Vand. Efterhvert som man ser, at der indtræffer Bedring blandt de angrebne, kan de helbredeede slippes ud til de øvrige igjen.

Lus.

Dette er en hyppig Plage blandt Hønsene — og ikke alene for dem selv, men ogsaa for andre Dyr, som den oversføres paa, idet nemlig tidt Heste angribes af Lus ved Smitte fra Høns. Høns, der er angrebne af Lus, har en børstet Fjærbeklædning, er høist urolige og plukke uafsladelig med Næbbet rundt Kroppen.

B e h a n d l i n g.

Det gjælder om saa hurtigt som muligt at befri dem fra dette Onde, saavel for deres egen Del som ogsaa til Forebyggelse af Smitte paa andre Husdyr, der maatte komme i Berørelse med dem. Der er adskillige, som bruge Pulverstoffer, der strøes over de angrebne Høns i den Hensigt at udrydde Utøiet; men denne Maade er mindre heldig, idet de snart ryste det af sig, førend det faar Tid til at virke. — Bedre er det at lave en Blanding af følgende:

Water.....	2 Gallons
Extract of tansy	8 Ounces
Decoction of tobacco	8 Ounces
mix.	

Har man denne Blanding færdig, passer man paa tidlig om Morgen, førend Hønsene har forladt Siddepladsene, tager en Høne ad Gangen, dhypper den raskest ned i det Kar, f. Ex. en Bøtte, hvori Blandingen findes, og lader den derpaa gaa. Finder man det nødvendigt, kan Experimentet gjentages en Gang til inden et Par Dages Forløb. Ved Hjælp af en Havesprøite tager man af samme Blanding og sprøiter godt alle Steder i Hønseshuset, med hvilke Hønsene har kommet i Berørelse, saasom Kederne, Siddepladse og andre Steder. Man maa ikke sky nogen Umag med at udrydde Utøiet; thi jo før man kan faa Bugt med det, desto sikrere er man mod Smittens Overførelse paa andre Husdyr, og desto før vil man faa fuld Nytte af sine Høns.

Dienbetændelse.

Ogsaa Hønsene er underkastet Djenstygdomme, der undertiden kan være saa slemme, at de rent op-høre at søge sin Føde. Årsagen til denne i Almindelighed pludselig indtrædende Dienbetændelse er oftest koldt og stormende Veir, og flere blir i Almindelighed angrebne paa en Gang. Det første, man mærker, er, at de holder Djenene igjen, først maaske blot det ene, senere begge, og synes ikke at ville bevæge sig omkring, men blir staaende stille paa et Sted.

Man bør snarest mulig have Opmærksomheden henvendt derpaa, saameget mere som Sygdommen

østest angriber de bedste Høns. Det bedste er at passe paa, før de flyver fra Siddepladsene om Morgen, og ved en Medhjælper's Assistance kan man da med en Haarpensel give de syge Dyr's Dine et Strøg af følgende Blanding:

Sulphate of zinc	3 Grams
Tincture of opium	1 Drachm
Rosewater	2 Ounces
mix.	

Dette kan gjentages to eller tre Morgener, og Hønsene vil snart begynde at se igjen. Naar, som nævnt, et Par Personer hjælper, vil dette gaa raaskt fra Haanden, uden nogensomhelst Møje.

Benbrud.

Har man en Høne, der har bruffet et Ben, behøver man netop ikke at dræbe den, hvis den f. Ex. er en god Rugehøne, og heller ikke bør man overlade den til sine Lidelser, men søge at reparere det syge Ben. Har man lidt Gibs (Plaster of Paris), kan man blande lidt af denne i Vand og dermed over-smøre en Klud, som da surres rundt Benpiben. Det hele vil om kort Tid stivne til, og Benet vil snart være lægt. Benbrud hos Høns er østest en Følge af Uvorenhed enten hos Børn eller Vogne, idet der fastes efter dem, naar de, følgende sit Instinkt, søger Føde, hvor de ikke netop burde.

Ægædere.

Denne unaturlige Mani, som man opdager hos enkelte, helst hos de bedste Æglæggere, er til stor Skade for Ejeren, og desto skadeligere jo flere Høns, der inden Flokken giver sig af med det. Aarsagerne hertil kan være forskjellige, idet det kan være en ejendommelig Videnstak hos visse Individer, dels Sultefodring, og ellers, at de ikke finder nok af kalkdannende Stoffe blandt Føden.

B e h a n d l i n g.

Hvis man tror, at det ikke er en ligesvem Videnstak hos Dyret, maa man søge at udforske Aarsagerne, og da rette sig efter disse. Er Føden for knap, maa denne ydes rigeligere, og synes Æggene at have et tyndt og gjennemfigtigt Skal, bør man blande Kridt eller Magnesia i Føden. Er det derimod en Videnstak, kan man indrette den Kasse i Hønseshuset, hvor de almindelig lægger Æg, saaledes, at Bunden rundt Kanterne gøres saa aaben, at Ægget, i det Øieblik det er lagt, falder igjennem til en underliggende Kasse. Dette Fik mærker ikke Hønen, især hvis der lægges lidt tyndt Straa i Bunden, der omtrent dækker Abningerne rundt samme.

Koldfeber.

Mange Høns dø af denne Sygdom, uden at man i Almindelighed lægger Mærke dertil. Den fore-

kommer helst i Høstmaanederne ved indtrædende koldt eller regnfuldt Vejr, eller hvor man har daar= lige Hønseskur og liden Anledning til at beskytte dem. Den viser sig først med tabt Madlyst, Doven= hed og Modfaldenhed, idet de angrebne ikke viser Lyst til at forlade sit Opholdssted om Morgenerne.

Saafermt Hønsene paa nogen Maade kan for= maaes til at tage Føde til sig, maa man prøve med sød Mælk, helst nymalket. I en halv pint kan man blande følgende:

Peppermintessents	2 Drachms
Root of valerian, powder.....	1 Drachm
mix.	

Hermed kan man vedblive, indtil Bedring muli= gens indtræder. De maa holdes inde, saalænge det er daarligt Vejr, men senere kan de slippes ud.

Wender (Ducks).

Det er paa forholdsvis faa Farme, at der holdes Wender; thi det er ikke paa alle Steder de kan underholdes med Fordel. Man maa nemlig erindre, at de er mere Vandfugle end Landfugle, og vil man gjøre Forsøg med dem, bør det helst være paa Steder, hvor der er en Elv, en Bæk eller idetmindste en Dam, kunstig eller naturlig. De kan nemlig ifølge sin Natur ikke trives uden Vand at svømme i, under enhver Omstændighed vil de uden dette ikke give fuldt Udbytte. Underholder man dem paa Steder, hvor de ikke har Adgang til at tumle sig i Vand, er man udsat for, at de tager sig lange Friture for at finde det, og da vil Fordelen ved deres Underholdning svinde betydelig ind. Man kan, om man vil, indrette kunstige Smaadamme til dem, idet man fra Pumpen leder Vand hen til en Udgravning.

Wender er mere uftadige Wglæggere end andre Fugle og er i Almindelighed mere særegne i alt deres Væsen. De maa have nøje Opsigt, og ønsker man at udflække Wllinger, er det bedre at lade Høns udflække Wggene, thi det hænder ofte, at Wenderne rent forsvinder, naar de faar Unger. Jeg vil ikke anbefale nogen udstrakt Drift med Wender paa en almindelig Smaafarm, da man ofte borttødsler mere Tid med dem end de er værd. De almindelige smaa Wender er de bedste, skjøndt ogsaa de har den samme Fejl som de andre, at de stundom gjør et Streiftog ind i Agrene.

Om Geder.

Det Husdyr, som man mest sparsomt træffer paa Farme i Nordveststaterne, er Geden. Dette har dog sin rimelige Forklaringsgrund deri, at den er mere et Bjergdyr, og saaledes egner sig bedst for Steder som Colorado og California m. fl. Dog kan man træffe den paa en og anden Farm, enten enkeltvis eller parvis, sjelden flere.

Hensigten med, at jeg berører ogsaa dette Husdyr for Nordvestens Bedkommende, er at lede Opmærksomheden hen paa, hvor vigtigt det vilde være under visse Omstændigheder at holde nogle saa Geder paa en Farm. Jeg mener her ikke, at dette skulde ske for at vinde nogen egentlig Fortjeneste, men jeg betragter Sagen udelukkende fra et lægevidenskabeligt Standpunkt. Det er nemlig forlængst erkjendt, at kogt frisk Gedemelk er et af de bedste Midler i tærende Sygdomme, og jeg har selv paa nært Hold seet de bedste Virkninger af dens Brug. Naar man da erindrer, at dette Slags Sygdomme er meget hyppige her i Landet, og at Doktorregninger i Almindelighed er temmelig opskruede, burde heri ligge den stærkeste Opfordring til at holde et Par Geder i paakommende Tilfælde. Det kan vistnok være saa, at her i Landet stiller der sig flere Bønskeligheder i Veien for deres Underhold paa Farme i Nordvesten, men med kun et Par af dem tror jeg ikke, at der vilde stille sig saa uoverkommelige Hindringer i Vejen endda. Man ved, at Ge-

den er et Skadedyr, og maatte have Opsyn paa Steder, hvor der findes Frugttræer og Plantninger. Men til Forebyggelse heraf kan man med en almindelig Skomagertang knibe af de skarpe Kanter paa Fortænderne, og de vil ikke kunne afgnave Bark eller lignende. Man kan ogsaa forsyne den med en Mundkurv, der netop tillader den at nippe Græs, men ikke at gnave.

Geden er pirrelig med Hensyn til Føden. Den liker kun det fineste Græs, især saadant, som er gjennembævet med Blomster. Kløver vilde sammen med fint Præriegræs udgjøre dens bedste Føde her. Geden synes ogsaa særdeles godt om Salt og saltede Sager, hvorfor man ikke maa forglemme at besørge, at den altid har Udgang til Salt.

Med Hensyn til Geden's Sygdomme bemærkes, at disse i det væsentlige falder sammen med Faarets, forsaavidt de angribes af Sygdomme fælles for dette, og Medicindoserne er de samme. De hyppigste Sygdomme, som angriber Geden, er dog i Almindelighed saadanne, der har sit Ophav fra Forslugninger af dette eller hint, thi den er et graadigt Dyr, der stundom ikke tager det saa nøje med, hvad den æder. Dets kan den ogsaa hyppig, hvis den maa opholde sig eller ligge paa fugtige Steder, angribes af Koldfeber, hvorfor det er nødvendigt, at lade den tumle sig paa Fjarmens tørreste Steder, og Fjarne, der ligger højt eller helder, er de heldigste for den.

Gedemælt kan som nævnt ikke noksom anbefales svage og med tærende Sygdomme angrebne Mennesker. I dette Tilfælde er Geden paa sin rette Plads, og ihvorvel den ikke paa anden Maade kan anbefales som almindeligt Husdyr, er dog denne ene Fordel nok til at lade den faa en berettiget Plads.

Indhold.

	Side
Fjærkræavl i Almindelighed	5
Hvilket Slags Høns bør holdes?	8
Hønsenes Føde	10
Om Høner	14
Om Rugning	15
Kyllingernes Opdræt	16
Kalkuner (Turkeys)	18
Fjærkræets Sygdomme:	
Hønscholera	20
Luſ	22
Dienbetændelse	23
Benbrud	24
Egædere	25
Koldfeber	25
Vender (Ducks)	27
Om Geder	28

LIBRARY OF CONGRESS

0 002 866 904 5

Skandinavens Boghandel

anbefaler sit righoldige Lager af

Norske og danske Bøger,

Stereoscopbilleder

af norske Landfaber og Buer samt

— fotografier —

af berømte norske og danske Mænd.

Særlig Opmærksomhed henledes paa vort eget Forlag af gode og billige Bøger, passende for Læseforeninger.

Katalog sendes frit.   * *   3 Partier højeste Rabat.

Skandinavens Boghandel,

132 185 & 187 North Dearborn Street, Chicago, Ill.

Skandinavens Bogbinderi

udfører Indbinding af Bøger og Alt til Bøger henhørende godt, smukt og billigt.